

ב"ה

הגדה של פסח

HAGGADAH SHEL PESACH
Haggadah for Passover

5784 - 2024

**ALEPH
INSTITUTE**

**No One Alone,
No One Forgotten.**

*Hyman & Martha Rogal Center | 5804 Beacon Street | Pittsburgh, PA 15217
412-421-0111 | AlephNE.org*

A NOTE FROM RABBI VOGEL

Dear Friend,

As we approach Passover, the story of our ancestors' exodus from Egyptian slavery takes on renewed meaning. Our sages tell us that in every generation, we, too, must view ourselves as leaving Egypt. This resonates, not only in the face of those who may physically threaten us, attacking the Jews of the Holy Land on the most joyful day on the Jewish calendar, but also against the inner Pharaoh within each one of us, who tempts us with the fleeting pleasures of the material world. However, just as our ancient ancestors threw off the shackles of Egypt, so too can we break free from our own limitations, with the spark of Moses within each of us. By striving for a life imbued with ever-increasing holiness and kindness, we pave the path towards the ultimate redemption – the arrival of Moshiach, may he come swiftly in our days.

With blessings for a Kosher and festive Passover,

Rabbi Moishe Mayir Vogel

Executive Director, Aleph Institute

Passover 5784 - 2024

PASSOVER IN JEWISH HISTORY

15 Nisan 5784 (April 22nd 2024)

"Covenant Between the Parts" (1743 BCE)

On the 15th of Nisan of the year 2018 from creation (1743 BCE) G-d forged a special covenant with Abraham in which the destiny of the Jewish people was foretold: the Holy Land was bequeathed to them as their eternal heritage, but first they would have to experience Galut -exile and persecution in Egypt.

Moses at Burning Bush (1314 BCE)

On the 15th of Nisan of the year 2447 from creation (1314 BCE) - exactly one year before the Exodus - Moses was shepherding the flocks of his father-in-law, Jethro, at the foot of Mount Sinai, when G-d appeared to him in a "thornbush that burned with fire, but was not consumed" and instructed him to return to Egypt, come before Pharaoh, and demand in the name of G-d: "Let My people go, so that they may serve Me." For seven days and seven nights Moses argued with G-d, pleading that he is the wrong person for the job, before accepting the mission to redeem the people of Israel and bring them to Sinai.

The Exodus (1313 BCE)

At the stroke of midnight of Nisan 15 of the year 2448 from creation (1313 BCE), 210 years after Jacob settled in Egypt and 430 years after the "Covenant Between the Parts," G-d visited the last of the ten plagues on the Egyptians, killing all their firstborn. Earlier that evening, the Children of Israel conducted the first "seder" of history, eating the roasted meat of the Passover offering with Matzot and bitter herbs, and sprinkling the blood of the sacrifice on their doorposts as a sign that G-d will "pass over" their homes when inflicting the plague upon the Egyptians. Pharaoh's resistance to free them was broken, and he virtually chased his former slaves out of the land. Several million Jews

left Egypt on that day and began the 50-day trek to Sinai and their birth as G-d's chosen people.

Daniel in Lions' Den (372 BCE)

The Prophet Daniel was cast into a den of hungry lions by King Darius I of Persia for violating a royal edict that no man may pray to any god save the king for 30 days. Miraculously, the lions did not touch him, and he emerged from the den unscathed.

16 Nisan 5784 (April 23rd 2024)

Levi Born (1566 BCE)

16 Nisan is the birthday of Levi, son of our forefather Yaakov and his first wife Leah.

18 Nisan 5784 (26 April 2024)

Pharaoh Becomes Aware of Escape (1313 BCE)

Following the Jewish nation's grand exodus from Egypt, Pharaoh, who only gave official permission for the Jews to leave for three days, was informed by secret agents whom he sent together with the Jews that they had no intention of returning. Pharaoh decided to mobilize his army and pursue the Jews, with the intention of bringing them back to Egypt.

20 Nisan 5784 (April 28th 2024)

Pharaoh Corners Jews (1313 BCE)

Pharaoh's pursuit of the Jews ended on this day, on the shores of the Red Sea. A terrified Jewish nation divides into several factions. Some advocated mass suicide, others wanted to surrender and return to Egypt, the bolder ones prepared to battle the Egyptians, while others advised the nation to pray. G-d thought otherwise. He instructed the Jews to simply proceed onwards - despite the sea which stood in their path.

Passing of Rav Hai Gaon (1038)

Rav (Rabbi) Hai Gaon was the last of the Geonim, the brilliant Talmudic scholars who headed the great schools of Babylonia during the five centuries following the compilation of the Talmud

(around 600 CE). Son of Rav Sherira Gaon, Rav Hai was one of the greatest authorities of his time, and his decisions and guidance were sought after by Jewish communities across the world. R. Hai served at his post as Gaon for forty years. He passed away on 20 Nisan 4798 (1038), at the age of 99.

21 Nisan 5784 (April 29th 2024)

Red Sea Splits (1313 BCE)

On the eve of the seventh day after the Exodus, the Children of Israel found themselves trapped between the Egyptian army and cavalry pursuing them from behind and the waters of the Red Sea before them. G-d commanded Moses: "Speak to the Children of Israel, that they should move forward!"

Nachshon ben Aminadav of the tribe of Judah was the first to jump into the sea; the water split, and "the children of Israel walked across on the dry land in the midst of the sea." All that night, a pillar of fire intervened between the Egyptians and the Israelites. When the Egyptians followed, the waters returned to their natural state and place and drowned them. The Children of Israel sang the "Song at the Sea" in praise and gratitude to G-d.

22 Nisan 5784 (April 30th 2024)

Encirclement of Jericho (1273 BCE)

Shortly after crossing the Jordan River and entering the Land of Canaan, the Jews set their sights on conquering the walled and heavily fortified city of Jericho. Following Joshua's instructions (Joshua being Moses' successor), on the 22nd of Nisan the Jews encircled Jericho. The Jews marched around the city walls, led by the priests who carried the Holy Ark, and sounded the Shofar (ram's horn). This performance was repeated for seven days. On the seventh day, the walls of the city collapsed.

The why, when, & what

WHY

As told in the Bible, after centuries of slavery to the Egyptian Pharaohs, during which time the Jews were subjected to backbreaking labor and unbearable horrors, G-d saw the people's distress and sent Moses to Pharaoh with a message: "Send forth My people, so that they may serve Me." But despite numerous warnings, Pharaoh refused to heed G-d's command. G-d then sent upon Egypt ten devastating plagues, afflicting them, and destroying everything from their livestock to their crops.

At the stroke of midnight of 15 Nissan in the year 2448 from creation (1313 BCE), G-d visited the last of the ten plagues on the Egyptians, killing all their firstborn. While doing so, G-d spared the children of Israel, "passing over" their homes—hence the name of the holiday. Pharaoh's resistance was broken, and he virtually chased his former slaves out of the land. The Israelites left in such a hurry, in fact, that the bread they baked as provisions for the way did not have time to rise, turning, instead, into Matzah. Pharaoh later changed his mind and pursued the Jews to the Yam Suf (lit. Sea of Reeds), trapping them several days later on the shore. G-d split the sea, allowing the Jews passage on dry land, and then returned the sea to its normal position, washing away Pharaoh's army. Several million Jews left Egypt on that day and began the trek to Mount Sinai, and their birth as G-d's chosen people.

WHEN

Days on the Jewish calendar start at dark and end at dark the night day (i.e. 6 PM Sunday to 6 PM Monday). However, due to disagreements between Jewish sages regarding the time between the Halachic¹ onset of sundown and the end of sunset (whether it should be considered night or day), there is an approximately hour "overlap" time, when the stringencies of the previous day *and* of the coming day are adhered to. Thus, Passover 2024 begins in Pittsburgh on April 22nd at 8:07 PM (though there is an established custom to start observing Shabbat and Holidays eighteen minutes early) and ends eight days later on April 30th at 8:59 PM. The times are obviously dependent on your current location; a tool for finding the Halachic times for your current location can be found at AlephNE.org/CandleLighting.

WHAT

Passover is divided into three parts: The first two days and the last two days (the latter commemorating the splitting of the Yam Suf) are full-fledged holidays. Holiday candles are lit at night, and kiddush and sumptuous holiday meals are enjoyed on both nights and days. We don't go to work, drive, write, or switch on or off electric devices.

The middle four days are called Chol Hamoed, semi-festive "intermediate days," when most forms of work are permitted.

To commemorate the unleavened bread that our ancestors ate when they left Egypt, we don't eat—or even retain in our possession—any Chametz from midday of the day before Passover until the conclusion of the holiday. Chametz means leavened grain—any food or drink that contains even a trace of wheat, barley, rye, oats, spelt or their derivatives, and which wasn't guarded from leavening or fermentation. This includes bread, cake, cookies, cereal, pasta, and most alcoholic beverages. Moreover, almost any processed food or drink can be assumed to be Chametz unless certified otherwise.

Instead of Chametz, we eat Matzah—flat unleavened bread. It is a mitzvah to partake of matzah on the two Seder nights (see below for more on this), and during the rest of the holiday it is optional.

The highlight of Passover is the Seder, observed on each of the first two nights of the holiday. The Seder is a fifteen-step family-oriented tradition and ritual-packed feast.

The focal points of the Seder are: **A)** Eating matzah; **B)** Eating bitter herbs—to commemorate the bitter slavery endured by the Israelites; **C)** Drinking four cups of wine or grape juice—a royal drink to celebrate our newfound freedom; **D)** The recitation of the Haggadah, a liturgy that describes in detail the story of the Exodus from Egypt. The Haggadah is the fulfillment of the biblical obligation to recount to our children the story of the Exodus on the night of Passover.

¹ "Halacha" is Jewish law. Halachic, therefore, implies "in/of Jewish law".

קַדֵּשׁ - Kadesh

The first cup of grape juice is poured, and the Kiddush is recited while standing. On Friday night, read the words in the shaded areas.

יום The sixth day. And the heavens and the Earth and all their hosts were completed. And on the seventh day God finished His work which He had made, and He rested on the seventh day from all His work which He had made. And God blessed the seventh day and made it holy, for on it He tested from all His work which God created to make.

יום הששי. ויכלו השמים והארץ וכל צבאם. ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבת ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה. ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו נשבת מכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות:

סברי Attention Gentlemen:

ברוך Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who creates the fruit of the vine.

ברוך Blessed are You, G-d, our G-d, King of the universe, who has chosen us from among all people, and raised us above all tongues, and made us holy through His commandments. And You, G-d, our G-d, have given us in love (Sabbaths for rest, and) festivals for happiness, feasts and festive seasons for rejoicing (this Shabbat-day and) the day of this Feast of Matzot and this Festival of holy convocation, the Season of our Freedom (in love), a holy convocation, commemorating the departure from Egypt. For You have chosen us and sanctified us from all the nations, and You have given us as a heritage Your (holy Shabbat and) Festivals (in love and favor) in happiness and joy. Blessed are You, G-d, who sanctifies (the Shabbat and) Israel and the festive seasons.

סברי מֶרְנָן.

ברוך אתה ה', אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן: ברוך אתה ה', אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ מִכָּל־עַם, וְרוֹמָמָנוּ מִכָּל־לָשׁוֹן, וְקִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו. וַתִּתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה (שָׁבָתוֹת לְמִנוּחָה ו) מוֹעֲדִים לְשִׂמְחָה, חַגִּים וְזִמְנִים לְשִׂשׁוֹן (אֵת יוֹם הַשָּׁבָת הַזֶּה ו) אֵת יוֹם חַג הַמִּצּוֹת הַזֶּה, וְאֵת יוֹם טוֹב מְקַרָּא קוֹדֵשׁ הַזֶּה, זִמַּן חֲרוּתָנוּ (בְּאַהֲבָה) מְקַרָּא קֹדֶשׁ זָכָר לִיצִיאַת מִצְרָיִם. כִּי בָנוּ בְּחִרְתָּ וְאוֹתָנוּ קִדְּשָׁתָּ מִכָּל הָעַמִּים (וְשָׁבָת) וּמוֹעֲדֵי קֹדֶשׁ (בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן) בְּשִׂמְחָה וּבְשִׂשׁוֹן הִנַּחְתָּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה ה', מְקַדֵּשׁ (הַשָּׁבָת ו) יִשְׂרָאֵל וְזִמְנִים.

On Saturday night, add the following.

ברוך Blessed are You, G-d, our G-d, King of the universe, who creates the lights of fire.

ברוך Blessed are You, G-d, our G-d, King of the universe, who makes a distinction between sacred and profane, between light and darkness, between Israel and the nations, between the seventh day and the six work-days. You have made a distinction between the holiness of the Shabbat and the holiness of the festival, and You have sanctified the seventh day above the six work-days. You have set apart and made holy Your people Israel with Your holiness. Blessed are You, G-d, who makes a distinction between holy and holy.

ברוך אתה ה', אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם, בּוֹרֵא מְאוּרֵי הָאֵשׁ.

ברוך אתה ה', אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמְּבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לַחֲלָל, בֵּין אֹר לַחֹשֶׁךְ, בֵּין יִשְׂרָאֵל לְעַמִּים, בֵּין יוֹם הַשָּׁבָת לְשִׁשְׁתַּיִם הַמַּעֲשֶׂה. בֵּין קֹדֶשׁ שָׁבָת לְקֹדֶשׁ יוֹם טוֹב הַבְּדִלָּה, וְאֵת־יוֹם הַשָּׁבָת מִשִּׁשְׁתַּיִם הַמַּעֲשֶׂה קֹדֶשׁ. הַבְּדִלָּה וְקֹדֶשׁ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּקֹדֶשְׁתָּהּ. בְּרוּךְ אַתָּה ה', הַמְּבָדִיל בֵּין קֹדֶשׁ לַחֲלָל.

ברוך Blessed are You, G-d, our G-d, King of the universe, who has granted us life, sustained us, and enabled us to reach this occasion.

ברוך אתה ה', אלהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחַיֵּינוּ וְקִיָּמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזִמַּן הַזֶּה:

Drink the cup of grape juice, reclining to the left as a sign of freedom.

Urchatz - וְרַחֵץ

Ritually wash hands (three times on the right hand, and then three times on the left hand) without reciting any blessings.

Karpas - כָּרְפַס

Take less than a kezayit (the volume of one olive) of the karpas, dip it into salt-water or vinegar, and recite the following blessing. When reciting this blessing, have in mind that it is also for the bitter herbs to be eaten later on.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, בורא פרי האדמה: Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who creates the fruit of the earth.

Yachatz - יַחַץ

Take the middle Matzah from the Seder plate and break it into two, one piece larger than the other. The larger piece is set aside to serve as Afikoman. The smaller piece is put back, between the two remaining Matzot.

Maggid - מַגִּיד

The tray with the Matzot is moved aside, and the second cup is poured. (Don't drink it yet). Now children ask the "Mah Nishtana?" aloud, followed, quietly, by the adults.

מה What makes this night different from all [other] nights?

On all nights we need not dip even once, on this night we do so twice! On all nights we eat chametz or matzah, and on this night only matzah! On all nights we eat any kind of vegetables, and on this night maror! On all nights we eat sitting upright or reclining, and on this night we all recline!

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שפכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה – פלו מצה. שפכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות – הלילה הזה (פלו) מרור. שפכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת – הלילה הזה שתי פעמים. שפכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין – הלילה הזה פלנו מסבין.

The tray is restored to its place with the Matzah partly uncovered. Now we say "We were slaves. . ."

We were slaves to Pharaoh in Egypt, and the L-rd, our G-d, took us out from there with a strong hand and with an outstretched arm. If the Holy One, blessed be He, had not taken our fathers out of Egypt, then we, our children and our children's children would have remained enslaved to Pharaoh in Egypt. Even if all of us were wise, all of us understanding, all of us knowing the Torah, we would still be obligated to discuss the exodus from Egypt; and everyone who discusses the exodus from Egypt at length is praiseworthy.

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו ה' אלהינו משם ביד חזקה ובזרע נטויה. ואלו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים. ואפילו פלנו חכמים פלנו גבונים פלנו זקנים פלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים. וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מעשה It happened that Rabbi Eliezer, Rabbi Yehoshua, Rabbi Elazar ben Azaryah, Rabbi Akiva and Rabbi Tarphon were reclining [at a seder] in B'nei Berak. They were discussing the exodus from Egypt all that night, until their students came and told them: "Our Masters! The time has come for reciting the morning Shema!"

Rabbi Eleazar ben Azaryah said: "I am like a man of seventy years old, yet I did not succeed in proving that the exodus from Egypt must be mentioned at night-until Ben Zoma explained it: "It is said, 'That you may remember the day you left Egypt all the days of your life;' now 'the days of your life' refers to the days, [and the additional word] 'all' indicates the inclusion of the nights!"

The sages, however, said: "'The days of your life' refers to the present-day world; and 'all' indicates the inclusion of the days of Mashiach."

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבג"י ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל-אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

אמר רבי אלעזר בן-עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא, שנאמר, למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך הנימים. כל ימי חייך הלילות.

וחכמים אומרים, ימי חייך העולם הזה. כל ימי חייך להביא לימות המשיח:

The Four

Blessed is the Omnipresent One, blessed be He! Blessed is He who gave the Torah to His people Israel, blessed be He! The Torah speaks of four children: One is wise, one is wicked, one is simple, and one does not know how to ask.

The wise one, what does he say? "What are the testimonies, the statutes and the laws which the L-rd, our G-d, has commanded you?" You, in turn, shall instruct him in the laws of Passover, [up to] 'one is not to eat any dessert after [eating] the Passover-lamb.'

The wicked one, what does he say? "What is this service to you?!" He says 'to you,' but not to him! By thus excluding himself from the community he has denied that which is fundamental. You, therefore, blunt his teeth and say to him: "It is because of this that the L-rd did for me when I left Egypt"; 'for me' - but not for him! If he had been there, he would not have been redeemed!"

The simpleton, what does he say? "What is this?" Thus, you shall say to him: "With a strong hand the L-rd took us out of Egypt, from the house of slaves."

As for the one who does not know how to ask, you must initiate him, as it is said: "You shall tell your child on that day, 'It is because of this that the L-rd did for me when I left Egypt.'"

One may think that [the discussion of the exodus] must be from the first of the month. The Torah therefore says, 'On that day.' 'On that day,' however, could mean while it is yet daytime; the Torah therefore says, 'It is because of this.' The expression 'because of this' can only be said when Matzah and Maror are placed before you.

ברוך המקום, ברוך הוא, ברוך שנתן תורה לעמו ישראל, ברוך הוא. כנגד ארבעה בנים דברה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

חכם מה הוא אומר? מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ה' אלהינו אתכם. ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן:

רשע מה הוא אומר? מה העבודה הזאת לכם. לכם – ולא לו. ולפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקרו. ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו: "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים". לי ולא-לו. אלו היה שם, לא היה נגאל:

תם מה הוא אומר? מה זאת? ואמרף אליו "בחנוך יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים."

ושאינו יודע לשאול – את פתח לו, שנאמר, והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים.

יכול מראש חודש? תלמוד לומר ביום ההוא. אי ביום ההוא יכול מבעוד יום? תלמוד לומר בעבור זה – בעבור זה לא אמרתי, אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך.

מתחילה In the beginning our fathers served idols; but now the Omnipresent One has brought us close to His service, as it is said: "Joshua said to all the people: Thus said the L-rd, the G-d of Israel, 'Your fathers used to live on the other side of the river - Terach, the father of Abraham and the father of Nachor, and they served other gods.

"And I took your father Abraham from beyond the river, and I led him throughout the whole land of Canaan. I increased his seed and gave him Isaac, and to Isaac I gave Jacob and Esau. To Esau I gave Mount Seir to possess it, and Jacob and his sons went down to Egypt."

Blessed is He who keeps His promise to Israel, blessed be He! For the Holy One, blessed be He, calculated the end [of the bondage], in order to do as He had said to our father Abraham at the "Covenant between the Portions," as it is said: "And He said to Abraham, 'You shall know that your seed will be strangers in a land that is not theirs, and they will enslave them and make them suffer, for four hundred years. But I shall also judge the nation whom they shall serve, and after that they will come out with great wealth.'"

The wine cup is now raised and the Matzot are covered.

This is what has stood by our fathers and us! For not just one alone has risen against us to destroy us, but in every generation, they rise against us to destroy us; and the Holy One, blessed be He, saves us from their hands!

Put down the wine cup and uncover the Matzah.

Go forth and learn what Laban the Aramean (Jacob's father-in-law) wanted to do to our father Jacob. Pharaoh had issued a decree against the male children only, but Laban wanted to uproot everyone - as it is said: "The Aramean wished to destroy my father [Jacob]; and he [Jacob] went down to Egypt and sojourned there, few in number; and he became there a nation - great, mighty and numerous."

"And he went down to Egypt" forced by Divine decree. "And he sojourned there" - this teaches that our father Jacob did not go down to Egypt to settle, but only to live there temporarily. Thus it is said, "They said to Pharaoh, We have come to sojourn in the land, for there is no pasture for your servants' flocks because the hunger is severe in the land of Canaan; and now, please, let your servants dwell in the land of Goshen."

"Few in number" as it is said: "Your fathers went down to Egypt with seventy persons, and now, the L-rd, your G-d, has made you as numerous as the stars of heaven."

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבדתו, שנאמר: ויאמר יהושע אל-כל-העם, כה אמר ה' אלהי ישראל: בעבר הנגר לשבו אבותיכם מעולם, תרח אבי אברהם ואבי נחור, ויעבדו אלהים אחרים.

"ואקח את-אביכם את-אברהם מעבר הנהר ואולף אותו בכל-ארץ כנען, וארבה את-זרעו ואמן לו את-יצחק, ואמן ליצחק את-יעקב ואת-עשו. ואמן לעשו את-הר שער לרשת אתו, ויעקב ובניו ירדו מצרים."

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך הוא. שיהקדוש ברוך הוא חשב את-הקץ, לעשות כמו שאמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, שנאמר: ויאמר לאברהם, ידע מדע כי-גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדים יענו אתם ארבע מאות שנה. וגם את-הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי-כן יצאו ברכש גדול.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו. שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

צא ולמד מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו: שפרעה לא גזר אלא על הזכרים, ולבן בקש לעקר את-הכל. שנאמר: "ארמי אבד אבי, ויגרד מצרימה ויגר שם במתי מעט, ויהי שם לגוי גדול, עצום ורב."

"ויגרד מצרימה" - אנוס על פי הדבור. "ויגר שם" - מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים אלא לגור שם, שנאמר: ויאמרו אל-פרעה, לגור בארץ באנו, כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך, כי כבד הרעב בארץ כנען. ועתה ישבינוא עבדיך בארץ גשן.

במתי מעט. כמה שנאמר: בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה, ועתה שמה ה' אלהיך כוכבי השמים לרב.

יהי "And he became there a nation" this teaches that Israel was distinctive there. "Great, mighty," as it is said: "And the children of Israel were fruitful and increased abundantly, and multiplied and became very, very mighty, and the land became filled with them."

ורב "And numerous," as it is said: "I passed over you and saw you wallowing in your bloods, and I said to you 'By your blood you shall live,' and I said to you 'By your blood you shall live!' I caused you to thrive like the plants of the field, and you increased and grew and became very beautiful your bosom fashioned and your hair grown long, but you were naked and bare."

וירעו "The Egyptians treated us badly and they made us suffer, and they put hard work upon us."

וירעו "The Egyptians treated us badly," as it is said: "Come, let us act cunningly with [the people] lest they multiply and, if there should be a war against us, they will join our enemies, fight against us and leave the land."

ויענו "And they made us suffer," as it is said: "They set taskmasters over [the people of Israel] to make them suffer with their burdens, and they built storage cities for Pharaoh, Pitom and Ramses."

ויתנו "And they put hard work upon us," as it is said: "The Egyptians made the children of Israel work with rigor. And they made their lives bitter with hard work, with mortar and with bricks and all manner of service in the field, all their work which they made them work with rigor."

ונצעק "And we cried out to the L-rd, the G-d of our fathers, and the L-rd heard our voice and saw our suffering, our labor and our oppression."

ונצעק "And we cried out to the L-rd, the G-d of our fathers," as it is said: "During that long period, the king of Egypt died; and the children of Israel groaned because of the servitude, and they cried out. And their cry for help from their servitude rose up to G-d."

וישמע "And the L-rd heard our voice" as it is said: "And G-d heard their groaning, and G-d remembered His covenant with Abraham, Isaac and Jacob."

וירא "And he saw our suffering," this refers to the separation of husband and wife, as it is said: "G-d saw the children of Israel and G-d took note."

ורא "Our labor," this refers to the "children," as it is said: "(Pharaoh commanded) Every boy that is born, you shall throw into the river and every girl you shall keep alive."

ורא "And our oppression," this refers to the pressure, as it is said: "I have seen the oppression with which the Egyptians oppress them."

"ויהי שם לגוי" - מלמד שהיו ישראל מצינים שם. "גדול עצום" - כמה שגאמר: ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד, ותמלא הארץ אתם.

ורב. כמה שגאמר: רבבה כצמח השדה נתייה, ותגדלי ותבאי בעדי עדיים, שדים נכנו ושרעך צמח, ואף ערם ועריה. ואעבר עליך ואראך מתבוססת בדמיה, ואמר לך בדמיה חיי, ואמר לך בדמיה חיי. רבבה כצמח השדה נתייה ותגדלי ותבאי בעדי עדיים שדים נכנו ושרעך צמח ואף ערם ועריה:

"וירעו אתנו המצרים ויענונו, ויתנו עלינו עבדה קשה."

"וירעו אתנו המצרים" - כמה שגאמר: הבה נתחכמה לו פן ירבה, והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שגאינו ונלחם-בנו, ועלה מן-הארץ."

"ויענונו" - כמה שגאמר: וישימו עליו שרי מסים למען ענתו בסבלתם. ויכן ערי מסכנות לפרעה, את-פתם ואת-רעמסס.

"ויתנו עלינו עבדה קשה" - כמה שגאמר: ויעבדו מצרים את-בני ישראל בפרך. וימרו את חיייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים, ובכל עבדה בשדה, את כל עבדתם, אשר עבדו בהם בפרך."

"ונצעק אל-ה' אלהי אבותינו, וישמע ה' את-קלנו, וירא את-ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו."

"ונצעק אל-ה' אלהי אבותינו" - כמה שגאמר: "ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים, ויאנחו בני-ישראל מ-העבודה וינעקו, ותעל שועתם אל-ה' אלהים מן העבדה."

"וישמע ה' את קלנו" - כמה שגאמר: "וישמע אלהים את-נאקתם, ויזכר אלהים את-בריתו את-אברהם, את-יצחק ואת-יעקב."

"וירא את-ענינו" - זו פרישות דרך ארץ, כמה שגאמר: "וירא אלהים את בני-ישראל וידע אלהים." ואת-עמלנו" - אלו הבנים. כמה שגאמר: "כל-הבן הילוד היארה תשליכהו וכל-הבת תחיון."

"וירא את-ענינו" - זו הדחק, כמה שגאמר: "וגם-ראיתי את-הלחץ אשר מצרים לחצים אתם."

ויוצאנו "The L-rd took us out of Egypt with a strong hand and an outstretched arm, and with a great manifestation, and with signs and wonders."

"The L-rd took us out of Egypt," not through an angel, not through a seraph and not through a messenger. The Holy One, blessed be He, did it in His glory by Himself! As it is said: "In that night I will pass through the land of Egypt, and I will smite every first-born in the land of Egypt, from man to beast, and I will carry out judgments against all the gods of Egypt, I the L-rd."

"I will pass through the land of Egypt," I and not an angel; "And I will smite every first-born in the land of Egypt," I and not a seraph; "And I will carry out judgments against all the gods of Egypt," I and not a messenger; "I- the L-rd," it is I, and none other!

"With a strong hand," this refers to the Dever (pestilence) as it is said: "Behold, the hand of the L-rd will be upon your livestock in the field, upon the horses, the donkeys, the camels, the herds and the flocks, a very severe pestilence."

"And with an outstretched arm," this refers to the sword, as it is said: "His sword was drawn, in his hand, stretched out over Jerusalem."

"And with a great manifestation," this refers to the revelation of the Shechinah (Divine Presence), as it is said: "Has any G-d ever tried to take for himself a nation from the midst of another nation, with trials, signs and wonders, with war and with a strong hand and an outstretched arm, and with great manifestations, like all that the L-rd your G-d, did for you in Egypt before your eyes!"

"And with signs," this refers to the staff, as it is said: "Take into your hand this staff with which you shall perform the signs."

"And wonders," this refers to the blood, as it is said: "And I shall show wonders in heaven and on earth."

When saying the words "Blood", "Fire", and "Pillars of Smoke", spill three times from the grape juice in the cup. Do not remove the grape juice by dipping a finger, but by spilling from the cup itself, and do so into a broken or chipped dish.

דם Blood, and fire, and pillars of smoke.

Another explanation: "Strong hand" indicates two [plagues]; "Outstretched arm," another two; "Great manifestation," another two; "Signs," another two; and "Wonders," another two.

These are the Ten Plagues which the Holy One, blessed be He, brought upon the Egyptians, namely as follows:

When saying the names of the ten plagues, spill from the cup itself ten times, as stated above. The wine remaining in the cup is not to be spilled, but other wine is added to it [to refill the cup].

Blood; Frogs; Lice; Wild Beasts; Pestilence; Boils; Hail; Locust; Darkness; Slaying of the first-born.

"ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה, ובזרע נטויה, ובמרא גדל, ובאותות ובמפתים."

"ויוצאנו יי ממצרים" - לא על-ידי מלאך, ולא על-ידי שרף, ולא על-ידי שליח, אלא הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו. שנאמר: "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה, והפיתי כל-בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים. אני יי."

"ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה" - אני ולא מלאך; "והפיתי כל בכור בארץ מצרים" - אני ולא שרף; "ובכל-אלהי מצרים אעשה שפטים" - אני ולא השליח; אני ה'.

אני הוא ולא אחר. "ביד חזקה" - זו הדבר, כמה שנאמר: "הנה יד-ה' הוזה במקנה אשר בשדה, בפסוסים, בחמרים, בגמלים, בבקר ובצאן, דבר כבד מאד."

"ובזרע נטויה" - זו הסרב, כמה שנאמר: "וחרבו שלופה בידו, נטויה על-ירושלים."

"ובמרא גדל" - זו גלוי שכינה. כמה שנאמר, "או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באתת ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים ככל אשר-עשה לכם ה' אלהיכם במצרים לעיניך." "ובאותות" - זה המטה, כמה שנאמר: "ונאת המטה הזה תקח בידך, אשר תעשה-בו את האותות."

"ובמפתים" - זה הדם, כמה שנאמר: "ונתתי מופתים בשמים ובארץ."

דם ואש ותימרות עשן.

דבר אחר: ביד חזקה שמים, ובזרע נטויה שמים, ובמרא גדל - שמים, ובאותות - שמים, ובמפתים - שמים.

אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על-המצרים במצרים, ואלו הן:

דם; צפרדע; כנים; ערוב; דבר; שחין; ברד; ארפה; חשך; מפת בכורות.

רבי Rabbi Yehudah referred to them by acronyms: DeTzaCh (blood, frogs, lice); ADaSh (beasts, pestilence, boils); BeAChaV (hail, locust, darkness, first-born).

רבי Rabbi Yosi the Gallilean said: How do you know that the Egyptians were stricken by ten plagues in Egypt, and then were struck by fifty plagues at the sea? In Egypt it says of them, "The magicians said to Pharaoh 'This is the finger of G-d.' At the sea it says, "Israel saw the great hand that the L-rd laid against Egypt; and the people feared the L-rd, and they believed in the L-rd and in His servant Moses." Now, how often were they smitten by 'the finger'? Ten plagues! Thus, you must conclude that in Egypt they were smitten by ten plagues, at the sea they were smitten by fifty plagues!

רבי Rabbi Eliezer said: How do we know that each individual plague which the Holy One, blessed be He, brought upon the Egyptians in Egypt consisted of four plagues? For it is said: "He sent against them His fierce anger, fury, and indignation, and trouble, a discharge of messengers of evil": 'Fury,' is one; 'Indignation,' makes two; 'Trouble,' makes three; 'Discharge of messengers of evil,' makes four. Thus, you must now say that in Egypt they were struck by forty plagues, and at the sea they were stricken by two hundred plagues.

רבי Rabbi Akiva said: How do we know that each individual plague which the Holy One, blessed be He, brought upon the Egyptians in Egypt consisted of five plagues? For it is said: "He sent against them his fierce anger, fury, and indignation, and trouble, a discharge of messengers of evil": "His fierce anger," is one; "fury," makes two; "indignation," makes three; "trouble," makes four; "discharge of messengers of evil," makes five. Thus, you must now say that in Egypt they were struck by fifty plagues, and at the sea they were stricken by two hundred and fifty plagues.

כמה How many levels of favors has the Omnipresent One bestowed upon us:

אלו If He had brought us out from Egypt, and had not carried out judgments against them Dayenu (it would have sufficed us)!

אלו If He had carried out judgments against them, and not against their idols Dayenu!

אלו If He had destroyed their idols, and had not smitten their first-born Dayenu!

אלו If He had smitten their first-born, and had not given us their wealth Dayenu!

רבי יהודה היה נותן בהם סמנים: דצ"ח עד"ש בא"ב.

רבי יוסי הגלילי אומר: מנין אתה אומר שלקו המצרים במצרים עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות? במצרים מה הוא אומר? ויאמרו הסרטמים אל פרעה: אצבע אלהים הוא, ועל הים מה הוא אומר? וירא ישראל את-היד הגדלה אשר עשה ה' במצרים, וייראו העם את-ה', ויאמינו ביי ובמשה עבדו. כמה לקו באצבע? עשר מכות. אמור מעתה: במצרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות.

רבי אליעזר אומר: מנין שכל-מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של ארבע מכות? שנאמר: ישלח-בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. עברה – אחת, וזעם – שתיים, וצרה – שלש, משלחת מלאכי רעים – ארבע. אמור מעתה: במצרים לקו ארבעים מכות ועל הים לקו מאתיים מכות.

רבי עקיבא אומר: מנין שכל-מכה ומכה שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים היתה של חמש מכות? שנאמר: ישלח-בם חרון אפו, עברה וזעם וצרה, משלחת מלאכי רעים. חרון אפו – אחת, עברה – שתיים, וזעם – שלוש, וצרה – ארבע, משלחת מלאכי רעים – חמש. אמור מעתה: במצרים לקו חמשים מכות ועל הים לקו חמשים ומאתים מכות.

כמה מעלות טובות למקום עלינו!

אלו הוציאנו ממצרים ולא עשה בהם שפטים, דינו.

אלו עשה בהם שפטים, ולא עשה באלהיהם, דינו.

אלו עשה באלהיהם, ולא הרג את-בכוריהם, דינו.

אלו הרג את-בכוריהם ולא נתן לנו את-ממונם, דינו.

אלו נתן לנו את-ממונם ולא קרע לנו את-הים, דינו.

אלו קרע לנו את-הים ולא העבירנו בתוכו בחרבה, דינו.

אלו העבירנו בתוכו בחרבה ולא שקע צרנו בתוכו דינו.

אלו If He had drowned our oppressors in it, and had not supplied our needs in the desert for forty years Dayenu!
 אלו If He had supplied our needs in the desert for forty years, and had not fed us the manna Dayenu!
 אלו If He had fed us the manna, and had not given us the Shabbat Dayenu!
 אלו If He had given us the Shabbat, and had not brought us before Mount Sinai Dayenu!
 אלו If He had brought us before Mount Sinai, and had not given us the Torah Dayenu!
 אלו If He had given us the Torah, and had not brought us into the land of Israel Dayenu!
 אלו If He had brought us into the land of Israel, and had not built for us the Beit Hachochim (the Holy Temple) Dayenu!

על Thus how much more so should we be grateful to the Omnipresent One for the doubled and redoubled goodness that He has bestowed upon us; for He has brought us out of Egypt, and carried out judgments against them, and against their idols, and smote their first-born, and gave us their wealth, and split the sea for us, and took us through it on dry land, and drowned our oppressors in it, and supplied our needs in the desert for forty years, and fed us the manna, and gave us the Shabbat, and brought us before Mount Sinai, and gave us the Torah, and brought us into the land of Israel and built for us the Beit Hachochim (Holy Temple) to atone for all our sins.

רבן Rabbi Gamliel used to say: Whoever does not discuss the following three things on Passover has not fulfilled his duty, namely: Passover (the Passover sacrifice), Matzah (the unleavened bread) and Maror (the bitter herbs).

פסח Passover - the Passover-lamb that our fathers ate during the time of the Beit Hamikdash (Holy Temple) - for what reason [did they do so]? Because the Omnipresent passed over our fathers' houses in Egypt, as it is said: "You shall say, it is a Passover-offering to the Lord, because He passed over the houses of the children of Israel in Egypt when He struck the Egyptians with a plague, and He saved our houses. And the people bowed and prostrated themselves."

Take the broken Matzah into your hand and say:

מצה This Matzah that we eat for what reason? Because the dough of our fathers did not have time to become leavened before the King of the kings, the Holy One, blessed be He, revealed Himself to them and redeemed them. Thus, it is said: "They baked Matzah-cakes from the dough that they had brought out of Egypt, because it was not leavened; for they had been driven out of Egypt and could not delay, and they had also not prepared any [other] provisions."

אלו ששקע צרנו בתוכו ולא ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה דינו.
 אלו ספק צרכנו במדבר ארבעים שנה ולא האכילנו את המן דינו.
 אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת, דינו.
 אלו נתן לנו את השבת, ולא קרבנו לפני הר סיני, דינו.
 אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דינו.
 אלו נתן לנו את התורה ולא הכניסנו לארץ ישראל, דינו.
 אלו הכניסנו לארץ ישראל ולא בנה לנו את בית הבחירה דינו.

על אחת, כמה נפמה, טובה כפולה ומכפלת למקום עלינו: שהוציאנו ממצרים, ועשה בהם נפשים, ועשה באלהיהם, והרג את בכוריהם, ונתן לנו את ממונם, וקרע לנו את הים, והעבירנו בתוכו בחרבה, ושקע צרנו בתוכו, וספק צרכנו במדבר ארבעים שנה, והאכילנו את המן, ונתן לנו את השבת, וקרבנו לפני הר סיני, ונתן לנו את התורה, והכניסנו לארץ ישראל, ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עונותינו.

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח, מצה, ומרור.

פסח שהיו אבותינו אוכלים בזמן שביית המקדש היה קיים, על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שנאמר: ואמרתם זבח פסח הוא לי, אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים, ואת בתינו הציל ניקד העם וישתחוו.

מצה זו שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להתמיץ עד שנגלה עליהם מלך המלכים, הקדוש ברוך הוא, וגאלם, שנאמר: ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגת מצות, כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, וגם צדה לא עשו להם.

Put down the Matzah, take the Maror into your hand, and say:

מרור This maror that we eat for what reason? Because the Egyptians embittered our fathers' lives in Egypt, as it is said: "They made their lives bitter with hard service, with mortar and with bricks, and with all manner of service in the field; all their service which they made them serve with rigor."

Put down the Maror.

בכל In every generation a person is obligated to regard himself as if he had come out of Egypt, as it is said: "You shall tell your child on that day, it is because of this that the L-rd did for me when I left Egypt." The Holy One, blessed be He, redeemed not only our fathers from Egypt, but He redeemed also us with them, as it is said: "It was us that He brought out from there, so that He might bring us to give us the land that He swore to our fathers."

הלל - Hallel

Cover the Matzah and pick up the cup of grape juice. Hold the grape juice until the completion of the blessing "Who Redeemed Israel", on the next page.

לפיקד Thus, it is our duty to thank, to laud, to praise, to glorify, to exalt, to adore, to bless, to elevate and to honor the One who did all these miracles for our fathers and for us. He took us from slavery to freedom, from sorrow to joy, and from mourning to festivity, and from deep darkness to great light and from bondage to redemption. Let us therefore recite before Him: Halleluyah!

הללויה Halleluyah! Offer praise, you servants of the L-rd; praise the Name of the L-rd. May the L-rd's Name be blessed from now and to all eternity. From the rising of the sun to its setting, the L-rd's Name is praised. The L-rd is high above all nations, His glory is over the heavens. Who is like the L-rd, our G-d, who dwells on high yet looks down so low upon heaven and earth! He raises the poor from the dust, He lifts the needy from the dunghill, to seat them with nobles, with the nobles of His people. He restores the barren woman to the house, into a joyful mother of children. Halleluyah!

בצאת When Israel went out of Egypt, the House of Jacob from a people of a foreign language, Judah became His holy one, Israel His dominion. The sea saw and fled; the Jordan turned backward. The mountains skipped like rams, the hills like young sheep. What is with you, O sea, that you flee; Jordan, that you turn backward? Mountains, why do you skip like rams; you hills, like young sheep? From before the Master, Who created the earth, from before the G-d of Jacob, Who transforms the rock into a pond of water, the flint into a fountain of water.

מרור זה שאנו אוכלים, על שום מה? על שום שמררו המצרים את-חיי אבותינו במצרים, שנאמר: וימררו את חייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים ובכל-עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בכל-דור ודור חייב אדם לראות את-עצמו כאלו הוא יצא ממצרים, שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. לא את-אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא, אלא אף אותנו גאל עמך, שנאמר: ואותנו הוציא משם, למען הביא אותנו, לתת לנו את-הארץ אשר נשבע לאבותינו.

לפיקד אנחנו חייבים להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להעדר, לברך, לעלה ולקלס למי שעשה לאבותינו ולנו את-כל-הנסים האלו: הוציאנו מעבדות לחרות מִיְגוֹן לשְׁמִיחָה, ומאכל ליום טוב, ומאפלה לאור גדול, ומשעבוד לגאולה. ונאמר לפניו שירה חדשה: הללויה.

הללויה הללו עבדי ה', הללו את-שם ה'. יהי שם ה' מברך מעתה ועד עולם. ממזרח שמש עד מבוא מהלל שם ה'. רם על-כל-גוים ה', על השמים כבודו. מי כפי אלהינו המגביה לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ? מקימי מעפר דל, מאשפת ירים אביון, להושיבי עס-נדיבים, עם נדיבי עמו. מושיבי עקרת הבית, אם הבנים שמחה. הללויה.

בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לעז, היתה יהודה לקדשו, ישראל ממשלותיו. הים ראה וינס, הירדן יסב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן. מה לך הים כי תנוס, הירדן – תסב לאחור, ההרים – תרקדו כאילים, גבעות כבני-צאן. מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלוה יעקב. ההפכי הצור אגס-מים, סלמיש למעינו-מים.

Raise the cup of grape juice, and hold it while reciting the following blessing. On Saturday night, continue in the shaded area below.

ברוך Blessed are You, G-d, our G-d, King of the universe, who has redeemed us and redeemed our fathers from Egypt, and enabled us to attain this night to eat matzah and Maror. So too, G-d, our G-d and G-d of our fathers, enable us to attain other holidays and festivals that will come to us in peace with happiness in the rebuilding of Your city, and with rejoicing in Your service [in the Bet Hamikdash]. Then we shall eat of the sacrifices and of the Passover-offerings whose blood shall be sprinkled on the wall of Your altar for acceptance; and we shall thank You with a new song for our redemption and for the deliverance of our souls. Blessed are You, G-d, who redeemed Israel.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר גאֵלנו וגאֵל את־אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה לאֲכֹל־בו מצה ומרור. כן יי אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למוֹעֲדִים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שְׂמֵחִים בְּבִגְדֵי עֵרֶךְ וְשִׁשִּׁים בַּעֲבוּדָתְךָ. ונאכל שֶׁם מִן הַזִּבְחִים וּמִן הַפִּסְחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֲךָ לְרִצּוֹן, וְנוֹדֶה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי, גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל.

On Saturday night continue.

ברוך Blessed are You, G-d, our G-d, King of the universe, who has redeemed us and redeemed our fathers from Egypt, and enabled us to attain this night to eat matzah and Maror. So too, G-d, our G-d and G-d of our fathers, enable us to attain other holidays and festivals that will come to us in peace with happiness in the rebuilding of Your city, and with rejoicing in Your service [in the Bet Hamikdash]. Then we shall eat of the Passover-offerings and of the sacrifices whose blood shall be sprinkled on the wall of Your altar for acceptance; and we shall thank You with a new song for our redemption and for the deliverance of our souls. Blessed are You, G-d, who redeemed Israel.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר גאֵלנו וגאֵל את־אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה לאֲכֹל־בו מצה ומרור. כן יי אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למוֹעֲדִים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו לשלום, שְׂמֵחִים בְּבִגְדֵי עֵרֶךְ וְשִׁשִּׁים בַּעֲבוּדָתְךָ. ונאכל שֶׁם מִן הַפִּסְחִים וּמִן הַזִּבְחִים אֲשֶׁר יִגִּיעַ דָּמָם עַל קִיר מִזְבִּיחֲךָ לְרִצּוֹן, וְנוֹדֶה לְךָ שִׁיר חֲדָשׁ עַל גְּאֻלָּתֵנוּ וְעַל פְּדוּת נַפְשֵׁנוּ. בָּרוּךְ אַתָּה יי, גֹּאֵל יִשְׂרָאֵל.

Drink the cup while reclining to the left.

רחצה - Rachtzah

Now the hands are washed ritually (three times on the right hand, then three times on the left hand). After washing the hands, the following blessing is recited. One should not speak until one finished eating the Matzah.

ברוך Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who has sanctified us with His commandments and commanded us concerning the washing of the hands.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצִוָּנוּ עַל נְטִילַת יָדַיִם.

מוציא מצה - Motzi - Matzah

Take the Matzot in the order they are lying on the tray – the broken pieces between the two whole Matzot; hold them in your hands and recite the following blessings.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ.
Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who brings forth bread from the earth.

Do not break the Matzot. First put down the third Matza (the bottom one) and recite the following blessing over the broken Matza and the top one.

When reciting the following blessing, have in mind that it refers also to the eating of the "Sandwich" of Korech - which will be made with the third Matza - and the eating of the Afikoman.

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מצה.
Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who has sanctified us with His commandments and commanded us concerning the eating of Matzah.

Now break off a Kezayit (the volume of one olive) of the two Matzot held, and eat the 2 pieces together while reclining to the left.

מרור - Maror

Take a kezayit (the volume of one olive) of the Maror, dip it into the Charoset — but then shake off the Charoset that stuck to it, so that the bitter taste will not be neutralized. Recite the following blessing:

ברוך אתה ה', אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת מרור.
Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who has sanctified us with His commandments and commanded us concerning the eating of Maror.

Eat the Maror without reclining.

כורף - Korech

Take the third Matzah, and a kezayit (the volume of one olive) of the Chazeret - which is to be dipped into Charoset. Combine the two [like a sandwich], and say the following:

כן עשה הלל בזמן שבית המקדש הנה קים: הנה כורף ומרור ואוכל ביחד, כמו שנאמר: על מצות ומרורים יאכלהו.
Thus did Hilel at the time that the Beit HaMikdash (the Holy Temple) stood: He would combine Passover-lamb, Matzah and Maror and eat them together, as it said: "They shall eat it with Matzah and bitter herbs."

שלחן עורף - Shulchan Orech

Now eat and drink to your heart's delight. It is permitted to drink grape juice between the second and third cups.

צפון - Tzafun

After the meal, take the Afikoman and divide it among all the members of the household, by giving everyone a kezayit (the volume of one olive). Take care to eat it before midnight, and to not eat or drink (water is allowed, but not recommended) after eating the Afikoman. It is to be eaten while reclining to the left.

ברך - Berach

The third cup is now poured, and the Birkat Hamazon (Blessing after the Meal) recited over it.

שיר A Song of Ascents. When the L-rd will return the exiles of Zion, we will have been like dreamers. Then our mouth will be filled with laughter, and our tongue with joyous song. Then will they say among the nations, "The L-rd has done great things for these." The L-rd has done great things for us, we were joyful. L-rd, return our exiles as streams in the Negev. Those who sow in tears will reap with joyous song. He goes along weeping, carrying the bag of seed; he will surely come [back] with joyous song, carrying his sheaves.

לבני A Psalm by the sons of Korach, a song whose foundation is in the holy mountains. The L-rd loves the gates of Zion more than all the dwelling places of Jacob. Glorious things are spoken of you, O city of G-d. I will make mention of Rahab and Babylon unto those that know me; behold Philistia and Tyre, as well as Cush, "This one was born there." But of Zion it will be said, "This man and that man was born there," and He, the Most High, will establish it. The L-rd will count the register of the nations, "This one was born there." Selah. Singers and dancers alike [will chant], "All my inner thoughts are of you."

אברכה I will bless the L-rd at all times; His praise is always in my mouth. The ultimate conclusion, all having been heard: fear G-d and observe His commandments, for this is the whole of man. My mouth will utter the praise of the L-rd, and all flesh shall bless His holy Name forever and ever. And we will bless the L-rd from now and forever; Halleluyah praise G-d.

Before Mayim Acharonim (washing of the fingertips) the following verse is recited. Following Mayim Acharonim, one should not speak until completing the Birkat Hamazon, on page 18.

זה This is the portion of a wicked man from G-d, and the heritage assigned to him by G-d.

After Mayim Acharonim, the following verse is said.

וידבר And he said to me: This is the table that is before the L-rd.

שיר המעלות, בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחלמים: אז ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה: אז יאמרו בגוים: הגדיל ה' לעשות עם אלה: הגדיל ה' לעשות עמנו, היינו שומחים: שובה ה' את שביתנו כאפיקים בנגב: הזרעים בדמעה, ברנה יקצרו: הלוף ילף ובכה נשא משך הזרע, בא יבא ברנה נשא אלמתי:

לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש: אהב יהוה שערי ציון מכל משכנות יעקב: נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה: אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצר עמ-כוש זה ילד-נשם: ולציון יאמר איש ואיש ילד-בה והוא יכוננה עליון: יהנה יספר בכתוב עמים זה ילד-נשם סלה: ושרים כחללים כל-מעניי בך:

אברכה את-יהוה בכל-עת תמיד תהלתו בפי: סוף דבר הכל נשמע את-האלהים ירא ואת-מצותיו שמור כי-זה כל-האדם: תהלת יהוה ידבר פי ויברך כל-בשר נשם קדשו לעולם ועד: ואנחנו נברך יה מעתה ועד-עולם הללויה:

זה חלק-אדם רשע מאלהים ונחלת אמרו מאל:

וידבר אלי זה השלחן אשר לפני יהוה:

רחם Have mercy, L-rd our G-d, upon Israel Your people, upon Jerusalem Your city, upon Zion the abode of Your glory, upon the kingship of the house of David Your anointed, and upon the great and holy House which is called by Your Name. Our G-d, our Father, Our Shepherd, feed us, sustain us, nourish us and give us comfort; and speedily, L-rd our G-d, grant us relief from all our afflictions. L-rd, our G-d, please do not make us dependent upon the gifts of mortal men nor upon their loans, but only upon Your full, open, holy and generous hand, that we may not be shamed or disgraced forever and ever.

רחם יי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מלכות בית דוד משיחך ועל הבית הגדול והקדוש שנקרא שמה עליו: אלהינו אבינו, רענו זוננו פרנסנו וכלכלנו והרויחנו, והרנח לנו יי אלהינו מהרה מכל צרותינו. ונא אל תצריכנו יי אלהינו, לא לידי מתנת בשר ודם ולא לידי הלואתם, כי אם לידי המלצה הפתוחה הקדושה והרחבה, שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד.

On Friday night, continue in the shaded area. Otherwise, continue below at "Our G-d and G-d of our father's".

רצה May it please You, G-d, our G-d, to strengthen us through Your commandments, and through the precept of the Seventh Day, this great and holy Shabbat. For this day is great and holy before You, to refrain from work and to rest thereon with love, in accordance with the commandment of Your will. In Your will, G-d, our G-d, bestow upon us tranquility, that there shall be no trouble, sadness or grief on the day of our rest. G-d, our G-d, let us see the consolation of Zion Your city, and the rebuilding of Jerusalem Your holy city, for You are the Master of [all] salvations and the Master of [all] consolations.]

רצה והחליצנו יי אלהינו במצותיך ובמצות יום השביעי השבת הגדול והקדוש הזה. כי יום זה גדול וקדוש הוא לפניך לשבת בו ולנוח בו באהבה כמצות רצונך. ובמצות הניח לנו יי אלהינו שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתנו. והראנו יי אלהינו בנחת ציון עירך ובבנין ירושלים עיר קדשך כי אתה הוא בעל הישועות ובעל הנחמות.

Our G-d and G-d of our fathers, may there ascend, come and reach, be seen and accepted, heard, recalled and remembered before You, the remembrance and recollection of us, the remembrance of our fathers, the remembrance of Mashiach the son of David Your servant, the remembrance of Jerusalem Your holy city, and the remembrance of all Your people the House of Israel, for deliverance, well-being, grace, kindness, mercy, good life and peace, on this day of the Festival of Matzot, on this Festival of holy convocation. Remember us on this [day], L-rd, our G-d, for good; recollect us on this [day] for blessing; help us on this [day] for good life. With the promise of deliverance and compassion, spare us and be gracious to us; have mercy upon us and deliver us; for our eyes are directed to You, for You, G-d, are a gracious and merciful King.

אלהינו ואלהי אבותינו, יעלה ויבא ויגיע וייראה ויירצה וישמע ויפקד ויזכר זכרוננו ופקדוננו, וזכרון אבותינו, וזכרון משיח בן דוד עבדך, וזכרון ירושלים עיר קדשך, וזכרון כל עמך בית ישראל לפניך, לפליטה לטובה לחן ולחסד ולרחמים, לחיים טובים ולשלום ביום חג המצות הזה ביום טוב מקרא קודש הזה. זכרנו יי אלהינו בו לטובה ופקדנו בו לברכה והושיענו בו לחיים. ובדבר ישועה ורחמים חוס וחסנו ורחם עלינו והושיענו, כי אליך עינינו, כי אל מלך חנון ורחום אתה.

Rebuild Jerusalem the holy city speedily in our days. Blessed are You, L-rd, who in His mercy rebuilds Jerusalem. Amen.

ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו. ברוך אתה ה', בונה ברחמי ירושלים. אמן.

Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, benevolent G-d, our Father, our King, our Might, our Creator, our Redeemer, our Maker, our Holy One, the Holy One of Jacob, our Shepherd, the Shepherd of Israel, the King who is good and does good to all, each and every day. He has done good for us, He does good for us, and He will do good for us; He has bestowed, He bestows, and He will forever bestow upon us grace, kindness and mercy, relief, salvation and success, blessing and help, consolation, sustenance and nourishment, compassion, life, peace and all goodness; and may He never cause us to lack any good.

May the Merciful One reign over us forever and ever. May the Merciful One be blessed in heaven and on earth. May the Merciful One be praised for all generations, and be glorified in us forever and all eternity, and honored in us forever and ever. May the Merciful One sustain us with honor. May the Merciful One break the yoke of exile from our neck and may He lead us upright to our land. May the Merciful One send abundant blessing into this house and upon this table at which we have eaten. May the Merciful One send us Elijah the Prophet may he be remembered for good and may he bring us good tidings, salvation and consolation.

May the Merciful One bless my father, my teacher, the master of this house, and my mother, my teacher, the mistress of this house; them, their household, their children, and all that is theirs; us, and all that is ours. Just as He blessed our forefathers, Abraham, Isaac and Jacob, "in everything," "from everything," with "everything," so may He bless all of us together with a perfect blessing, and let us say, Amen.

From On High, may there be invoked upon him and upon us such merit which will bring a safeguarding of peace. May we receive blessing from the L-rd and just kindness from the G-d of our salvation, and may we find grace and good understanding in the eyes of G-d and man.

On Friday night, continue in the shaded area. Otherwise, continue below, following the shaded area.

May the Merciful One cause us to inherit that day which will be all Shabbat and rest for life everlasting.

May the Merciful One cause us to inherit that day which is all good.

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם, האל אבינו מלפנינו אדירנו בוראנו גואלנו יוצרנו קדושנו קדוש יעקב רוענו רועה ישראל המלך הטוב והמטיב לכל בכל יום ויום. הוא המטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו. הוא גמלנו הוא גומלנו הוא יגמלנו לעד, לחן ולחסד ולרחמים ולרחוק הצלה והצלתה, ברכה וישועה נחמה פריסה וכלכלה ורחמים וחסדים ושלוש וכל טוב, ומכל טוב לעולם על יחסרנו.

הרחמן הוא ימלוך עלינו לעולם ועד.

הרחמן הוא יתברך בשמים ובארץ.

הרחמן הוא ישתבח לדור דורים, ויתפאר בנו לעד ולנצח נצחים, ויתחדר בנו לעד ולעולמי עולמים.

הרחמן הוא יפרנסנו בכבוד.

הרחמן הוא ישבור עול גלות לנו מעל צנארנו, והוא יוליכנו קוממיות לארצנו.

הרחמן הוא ישלח לנו ברכה מרבה בבית הזה, ועל שלחן זה שאכלנו עליו.

הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא זכור לטוב, ויבשר לנו בשורות טובות ישועות ונחמות.

הרחמן הוא יברך את אבי מורי בעל הבית הזה, ואת אמי מורתי בעלת הבית הזה, אותם ואת ביתם ואת זרעם ואת כל אשר להם, אותנו ואת כל אשר לנו, כמו שברך את אבותינו אברהם יצחק ויעקב בכל מכל כל, כן יברך אותנו כלנו יחד בברכה שלמה, ונאמר, אמן.

ממרום ילמדו עליו ועלינו זכות שתהא למשמרת שלום. ונשא ברכה מאת יי, וצדקה מאלהי ישענו, ונמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

הרחמן הוא ינחילנו יום שכלו שבת ומנוחה לחיי העולמים.

הרחמן הוא ינחילנו ליום שכלו טוב.

May the Merciful One grant us the privilege of reaching the days of the Mashiah and the life of the World to Come. He is a tower of salvation to His king, and bestows kindness upon His anointed, to David and his descendants forever. He who makes peace in His heights, may He make peace for us and for all Israel; and say, Amen.

Fear the L-rd, you His holy ones, for those who fear Him suffer no want. Young lions are in need and go hungry, but those who seek the L-rd shall not lack any good. Give thanks to the L-rd for He is good, for His kindness is everlasting. You open Your hand and satisfy the desire of every living thing. Blessed is the man who trusts in the L-rd, and the L-rd will be his trust.

Recite the blessing on the third cup, and then drink it while reclining to the left.

Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who creates the fruit of the vine.

The fourth cup of grape juice is poured, and the front door is opened.

Pour out Your wrath upon the nations that do not acknowledge You, and upon the kingdoms that do not call upon Your Name. For they have devoured Jacob and laid waste his habitation. Pour out Your indignation upon them and let the wrath of Your anger overtake them. Pursue them with anger, and destroy them from beneath the heavens of the L-rd.

הַרְחֵםנו הוּא יִזְכֵּנוּ לַיְמֵי הַמָּשִׁיחַ וְלַחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. מַגְדוֹל יְשׁוּעוֹת מִלְכּוֹ וְעֵשָׂה חֶסֶד לַמָּשִׁיחַ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֵׂה שְׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאָמְרוּ, אָמֵן.

יִרְאוּ אֶת ה' קֹדְשֵׁינוּ, כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו. כְּפִירִים רָשׁוּ וְרִעָבִים, וְדֹרְשֵׁי ה' לֹא יִחְסְרוּ כָּל טוֹב. הוֹדוּ לֵי כִי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֶסֶד. פִּתַּח אֶת יָדְךָ, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. בְּרוּךְ הַגִּבּוֹר אֲשֶׁר יִבְטַח בּוֹ, וְהָיָה ה' מִבְטָחוֹ.

בְּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְרֵי הַגֶּפֶן.

שִׁפּוֹף חֲמַתְךָ אֱלֹהֵי-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּךָ, וְעַל-מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ לֹא קָרְאוּ. כִּי אָכַל אֶת-יַעֲקֹב, וְאֶת-נִגְוָהוּ הִשְׁמִי. שִׁפּוֹף-עֲלִיָּהֶם וְעַמָּה וְחִירוֹן אַפְּךָ יִשְׁיִגֵם. תִּרְדֹּף בָּאָף וְתִשְׁמִידֵם מִתַּחַת שָׁמַיִי יי.

הַלֵּל - Hallel-Nirtzah

Not to us, L-rd, not to us, but to Your Name give glory, for the sake of Your kindness and Your truth. Why should the nations say, "Where, now, is their G-d?" Our G-d is in heaven, whatever He desires, He does. Their idols are of silver and gold, the product of human hands: they have a mouth, but cannot speak; they have eyes, but cannot see; they have ears, but cannot hear; they have a nose, but cannot smell; their hands cannot feel; their feet cannot walk; they can make no sound with their throat. Like them should be their makers, everyone that trusts in them. Israel, trust in the L-rd! He is their help and their shield. House of Aaron, trust in the L-rd! He is their help and their shield. You who fear the L-rd, trust in the L-rd! He is their help and their shield.

לֹא לָנוּ, יי, לֹא לָנוּ, כִּי לְשִׁמְךָ תֵּן כְּבוֹד, עַל חֶסֶדְךָ עַל אֲמַתְךָ. לָמָּה יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיזָה נָא אֱלֹהֵיהֶם. וְאֵלֵהֵינוּ בְּשִׁמִּים, כָּל אֲשֶׁר חָפֵץ עָשָׂה. עֲצִבֵיהֶם כָּסַף וְזָהָב מַעֲשֵׂה יָדֵי אָדָם. פֶּה לָהֶם וְלֹא יִדְבְּרוּ, עֵינִים לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ. אָזְנוֹת לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אֵף לָהֶם וְלֹא יִרְחוּ. יָדֵיהֶם וְלֹא יַמְשִׁיחוּ, רַגְלֵיהֶם וְלֹא יִהְלְכוּ, לֹא יִהְיוּ בְּגִרוֹת. כְּמוֹתָם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם, כָּל אֲשֶׁר בָּטַח בָּהֶם. יִשְׂרָאֵל בָּטַח בּוֹ, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא. בֵּית אַהֲרֹן בָּטְחוּ בּוֹ, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא. יִרְאִי יי בָּטְחוּ בּוֹ, עֲזָרָם וּמִגְנָם הוּא.

יִי The L-rd, mindful of us, will bless. He will bless the House of Israel; He will bless the House of Aaron; He will bless those who fear the L-rd, the small with the great. May the L-rd increase [blessing] upon you, upon you and upon your children. You are blessed unto the L-rd, the Maker of heaven and earth. The heavens are the heavens of the L-rd, but the earth He gave to the children of man. The dead do not praise G-d, nor do those that go down into the silence [of the grave]. But we will bless G-d, from now to eternity. Halleluyah!

אהבתי I love the L-rd, because He hears my voice, my prayers. For He turned His ear to me; all my days I will call [upon Him]. The pangs of death encompassed me, and the agonies of the grave came upon me, trouble and sorrow I encounter, and I call u upon the Name of the L-rd: Please, L-rd, deliver my soul! The L-rd is gracious and just, our G-d is compassionate. The L-rd watches over the simpletons; I was brought low, and He saved me. Return, my soul, to your rest, for the L-rd has dealt kindly with you. For You have delivered my soul from death, my eyes from tears, my foot from stumbling. I will walk before the L-rd in the lands of the living. I had faith even when I said, "I am greatly afflicted;" [even when] I said in my haste, "All men are deceitful."

מה What can I repay the L-rd for all His kindness to me? I will raise the cup of salvation and call upon the Name of the L-rd. I will pay my vows to the L-rd in the presence of all His people. Precious in the eyes of the L-rd is the death of His pious ones. I thank you, L-rd, for I am Your servant. I am Your servant the son of Your handmaid, You have loosened my bonds. To You I will bring an offering of thanksgiving, and I will call upon the Name of the L-rd. I will pay my vows to the L-rd in the presence of all His people, in the courtyards of the House of the L-rd, in the midst of Jerusalem. Halleluyah!

הללו Praise the L-rd, all nations! Extol Him, all peoples! For His kindness was mighty over us, and the truth of the L-rd is everlasting. Halleluyah!

הודו Give thanks to the L-rd, for He is good, for His kindness is everlasting.
יאמר Let Israel say [it], for His kindness is everlasting.
יאמרו Let the House of Aaron say [it], for His kindness is everlasting.
יאמרו Let those who fear the L-rd say [it], for His kindness is everlasting.

יִי זָכְרָנוּ יְבָרֵךְ. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, יְבָרֵךְ יִרְאֵי יְיָ, הַקְטָנִים עִם הַגְּדֹלִים. יִסְף יְיָ עֲלֵיכֶם, עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם. בְּרוּכִים אַתֶּם לְיְיָ, עֲשֵׂה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. הַשָּׁמַיִם שְׁמַיִם לְיְיָ וְהָאָרֶץ נָתַן לְבְנֵי אָדָם. לֹא הַמֵּתִים יְהַלְלוּ יְיָ וְלֹא כָל יְרֵדֵי דוֹמָה. וְאֲנַחְנוּ נְבָרֵךְ יְיָ מִעַתָּה וְעַד עוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

אֶהְבֵּתִי כִּי יִשְׁמַע יְיָ אֶת קוֹלִי תַחֲנוּנִי. כִּי הָטָה אָזְנוֹ לִי וּבִיָּמִי אֶקְרָא. אֶפְפוּנִי חֲבִלִי מוֹת וּמִצָּרִי שְׁאוּל מִצְאוּנִי, צָרָה וְיָגוֹן אֶמָּצָא. וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא: אָנָּה יְיָ מַלְטָה נַפְשִׁי. חַנוּן יְיָ וְצַדִּיק, וְאֵלֹהֵינוּ מְרַחֵם. שֹׁמֵר פְּתָאִים יְיָ, דְּלוֹתֵי וְלֵי יְהוֹשִׁיעַ. שׁוּבִי נַפְשִׁי לְמִנוּחַיִכִּי, כִּי יְיָ גָּמַל עֲלֵיכִי. כִּי חִלַּצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת, אֶת עֵינַי מִן דְּמָעָה, אֶת רַגְלִי מִדָּחִי. אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי יְיָ בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. הֶאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר, אָנֹכִי עֲנִיתִי מְאֹד. אָנֹכִי אֶמְרָתִי בְּחַפְזִי כָּל הָאָדָם כֹּזֵב.

מָה אֲשִׁיב לְיְיָ כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלַי. כּוֹס יְשׁוּעוֹת אֶשָּׂא וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא. נִדְרֵי לְיְיָ אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ. יָקָר בְּעֵינַי יְיָ הַמּוֹתָה לַחֲסִידָיו. אָנָּה יְיָ כִּי אָנֹכִי עַבְדְּךָ, אָנֹכִי עַבְדְּךָ בֶּן אִמָּתְךָ, פִּתְחַת לְמוֹסְרִי. לָךְ אֲזַבֵּחַ זִבְחַ תוֹדָה וּבִשְׁם יְיָ אֶקְרָא. נִדְרֵי לְיְיָ אֲשַׁלֵּם נִגְדָה נָּא לְכָל עַמּוֹ. בְּחִצְרוֹת בֵּית יְיָ, בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַיִם. הַלְלוּיָהּ.

הַלְלוּ אֶת יְיָ כָּל גּוֹיִם, שִׁבְחוּהוּ כָּל הָאֲמִים. כִּי גָבַר עָלֵינוּ חֲסִדּוֹ, וְנֶאֱמַת יְיָ לְעוֹלָם. הַלְלוּיָהּ.

הודו לְיְיָ כִּי טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
יאמר נָּא יִשְׂרָאֵל כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
יאמרו נָּא בֵּית אַהֲרֹן כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.
יאמרו נָּא יִרְאֵי ה' כִּי לְעוֹלָם חֲסִדּוֹ.

מן Out of narrow confines I called to G-d; G-d answered me with abounding relief. The L-rd is with me, I will not fear what can man do to me? The L-rd is with me, through my helpers, and I can face my enemies. It is better to rely on the L-rd, than to trust in man. It is better to rely on the L-rd, than to trust in nobles. All nations surround me, but I cut them down in the Name of the L-rd. They surrounded me, they encompassed me, but I cut them down in the Name of the L-rd. They surrounded me like bees, yet they are extinguished like a fire of thorns; I cut them down in the Name of the L-rd. You [my foes] pushed me again and again to fall, but the L-rd helped me. G-d is my strength and song, and this has been my salvation. The sound of joyous song and salvation is in the tents of the righteous: "The right hand of the L-rd performs deeds of valor. The right hand of the L-rd is exalted; the right hand of the L-rd performs deeds of valor!" I shall not die, but I shall live and relate the deeds of G-d. G-d has chastised me, but He did not give me over to death. Open for me the gates of righteousness; I will enter them and give thanks to G-d. This is the gate of the L-rd, the righteous will enter it. I thank You for You have answered me, and You have been a help to me.

I thank You for You have answered me, and You have been a help to me. The stone scorned by the builders has become the main cornerstone. The stone scorned by the builders has become the main cornerstone. This was indeed from the L-rd, it is wondrous in our eyes. This was indeed from the L-rd, it is wondrous in our eyes. This day the L-rd has made, let us be glad and rejoice on it. This day the L-rd has made, let us be glad and rejoice on it.

אנא O L-rd, please help us!

אנא O L-rd, please help us!

אנא O L-rd, please grant us success!

אנא O L-rd, please grant us success!

ברוך Blessed is he who comes in the Name of the L-rd; we bless you from the House of the L-rd. Blessed is he who comes in the Name of the L-rd; we bless you from the House of the L-rd. The L-rd is Almighty, He gave us light; bind the festival-offering until [you bring it to] the horns of the altar. The L-rd is Almighty, He gave us light; bind the festival-offering until [you bring it to] the horns of the altar. You are my G-d and I will thank You; my G-d, I will exalt You. You are my G-d and I will thank You; my G-d, I will exalt You. Give thanks to the L-rd, for He is good, for His kindness is everlasting. Give thanks to the L-rd, for He is good, for His kindness is everlasting.

מן המצר קראתי יה, ענני במרחב יה. יי לי, לא אירא – מה יעשה לי אדם, יי לי בעזרי ואני אראה בשנאי. טוב לחסות ביי מבטח באדם. טוב לחסות ביי מבטח בנדיבים. כל גוים סבבוני, בשם יי כי אמילם. סבבני גם סבבוני, בשם יי כי אמילם. סבבני כדברים, דעכו כאש קוצים, בשם יי כי אמילם. דחה דחיתני לנפל, ויי עזרני. עזי וזמרת יה ניהי לי לישועה. קול רנה וישועה באהלי צדיקים: ימין יי עשה חיל, ימין יי רוממה, ימין יי עשה חיל. לא אמות כי אחיה, ואספר מעשי יה. יסר יסרני יה, ולמות לא נתנני. פתחו לי שערי צדק, אבא בם, אוֹדָה יה. זה השער ליי, צדיקים יבאו בו. אוֹדָה כי עניתני ונתהי לי לישועה. אוֹדָה כי עניתני ונתהי לי לישועה. אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה. אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה. מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו. מאת יי היתה זאת היא נפלאת בעינינו. זה היום עשה יי, נגילה ונשמחה בו. זה היום עשה יי, נגילה ונשמחה בו.

אנא יי, הושיעה נא.

אנא יי, הושיעה נא.

אנא יי, הצליחה נא.

אנא יי, הצליחה נא.

ברוך הבא בשם ה', ברכנוכם מבית ה'. ברוך הבא בשם ה', ברכנוכם מבית ה'. אל ה' ויאר לנו. אסרו חג בעבתיים עד קרנות המזבח. אל ה' ויאר לנו. אסרו חג בעבתיים עד קרנות המזבח. אלי אתה ואודך, אלהי – ארוממן. אלי אתה ואודך, אלהי – ארוממן. הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו. הודו ליי כי טוב, כי לעולם חסדו.

L-rd, our G-d, all Your works shall praise You; Your pious ones, the righteous who do Your will, and all Your people, the House of Israel, with joyous song will thank and bless, laud and glorify, exalt and adore, sanctify and proclaim the sovereignty of Your Name, our King. For it is good to thank You, and befitting to sing to Your Name, for from the beginning to the end of the world You are Almighty G-d.

הודו Give thanks to the G-d of gods for His kindness is everlasting;
הודו Give thanks to the G-d of gods for His kindness is everlasting;
הודו Give thanks to the L-rd of lords for His kindness is everlasting;
לעשה Who alone does great wonders for His kindness is everlasting;
לעשה Who made the heavens with understanding for His kindness is everlasting;
לרוקה Who stretched out the earth above the waters for His kindness is everlasting;
לעשה Who made the great lights for His kindness is everlasting;
את The sun, to rule by day for His kindness is everlasting;
את The moon and stars, to rule by night for His kindness is everlasting;
למכה Who struck Egypt through their first-born for His kindness is everlasting;
ויוצא And brought Israel out of their midst for His kindness is everlasting;
ביד With a strong hand and with an outstretched arm for His kindness is everlasting;
לגזר Who split the Sea of Reeds into sections for His kindness is everlasting;
והעביר And led Israel through it for His kindness is everlasting;
ונער And cast Pharaoh and his army into the Sea of Reeds for His kindness is everlasting;
למוליך Who led His people through the desert for His kindness is everlasting;
למכה Who struck great kings for His kindness is everlasting;
ויהרג And slew mighty kings for His kindness is everlasting;
לסיחון Sichon, king of the Amorites for His kindness is everlasting;
ולעוג And Og, king of Bashan for His kindness is everlasting;
ונתן And gave their land as a heritage for His kindness is everlasting;
נחלה A heritage to Israel, His servant for His kindness is everlasting;
שבשפלנו Who remembered us in our lowliness for His kindness is everlasting;
ויפרקנו And delivered us from our oppressors for His kindness is everlasting;
נותן Who gives food to all flesh for His kindness is everlasting;
הודו Thank the G-d of heaven for His kindness is everlasting.

יהללוה' אלהינו כל מעשיה, וחסידיה צדיקים עושי רצונה, וכל עמה בית ישראל ברנה יודו ויברכו, וישבחו ויפארו, וירוממו ויעריצו, ויקדישו וימליכו את שמה, מלפנו. כי לה טוב להודות ולשמה נאה לומר, כי מעולם ועד עולם אתה אל.

הודו ליי כי טוב כי לעולם חסדו.
הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו.
הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו.
לעשה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו.
לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו.
לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו.
לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו.
את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו.
את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו.
למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו.
ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו.
ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו.
לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו.
והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו.
ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו.
למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו.
למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו.
ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו.
לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו.
ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו.
ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו.
נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו.
שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו:
ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו:
נותן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו:
הודו לאל השמים כי לעולם חסדו.

The soul of every living being shall bless Your Name, L-rd, our G-d; and the spirit of all flesh shall always glorify and exalt Your remembrance, our King. From the beginning to the end of the world You are Almighty G-d; and other than You we have no King, Redeemer and Savior who delivers, rescues, sustains, answers and is merciful in every time of trouble and distress; we have no King but You. [You are] the G-d of the first and of the last [generations], G-d of all creatures, L-rd of all events, who is extolled with manifold praises, who directs His world with kindness and His creatures with compassion. Behold, the L-rd neither slumbers nor sleeps. He arouses the sleepers and awakens the slumberous, gives speech to the mute, releases the bound, supports the falling and raises up those who are bowed. To You alone we give thanks. Even if our mouths were filled with song as the sea, and our tongues with joyous singing like the multitudes of its waves, and our lips with praise like the expanse of the sky; and our eyes shining like the sun and the moon, and our hands spread out like the eagles of heaven, and our feet swift like deer we would still be unable to thank You L-rd, our G-d and G-d of our fathers, and to bless Your Name, for even one of the thousands of millions, and myriads of myriads, of favors, miracles and wonders which You have done for us and for our fathers before us. L-rd, our G-d. You have redeemed us from Egypt, You have freed us from the house of bondage, You have fed us in famine and nourished us in plenty; You have saved us from the sword and delivered us from pestilence, and raised us from evil and lasting maladies. Until now Your mercies have helped us, and Your kindnesses have not forsaken us; and do not abandon us, L-rd our G-d, forever! Therefore, the limbs which You have arranged within us, and the spirit and soul which You have breathed into our nostrils, and the tongue which You have placed in our mouth they all shall thank, bless, praise, glorify, exalt, adore, sanctify and proclaim the sovereignty of Your Name, our King. For every mouth shall offer thanks to You, every tongue shall swear by You, every eye shall look to You, every knee shall bend to You, all who stand erect shall, I bow down before You, all hearts shall fear You, and every innermost part shall sing praise to Your Name, as it is written: "All my bones will say, L-rd, who

נשמת כל חי תברך את שמך, יי אלהינו, ורוח כל בשר תפארו ותרומים זכרה, מלכנו, תמיד. מן העולם ועד העולם אתה אל, ומבלעדך אין לנו מלך גואל ומושיע, פודה ומציל ומפרנס ומרחם בכל עת צרה וצוקה. אין לנו מלך אלא אתה. אלהי הראשונים והאחרונים, אלוה כל בריות, אדון כל תולדות, המהלל ברב התשבחות, המנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. ניי הנה לא יגום ולא יישן, המעורר ישנים והמקיץ נרדמים, והמשיח אלמים והמתיר אסורים והסומך נופלים והזקף כפופים. לך לבדך אנחנו מודים. אלו פינו מלא שירה כים, ולשוננו רנה כהמון גליו, ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, ועינינו מאירות כשמש וכירח, וידינו פרושות כנשרי שמים, ורגלינו קלות כאילות – אין אנחנו מספיקים להודות לך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, ולברך את שמך על אחת מאלף, אלפי אלפים ורבי רבבות פעמים הטובות נסים ונפלאות שעשית עמנו ועם אבותינו מלפנים. ממצרים גאלתנו, יי אלהינו, ומבית עבדים פדיתנו, ברעב ונתנו ובשבע כלכלתנו, מחרב הצלתנו ומדבר מלטתנו, ומחלים רעים ונאמנים דליתנו. עד הנה עזרנו רחמיה ולא עצבנו חסדיה, ואל תשנו, יי אלהינו, לנצח. על כן אברים שפלגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפינו ולשון אשר שמת בפינו – הן הם: יודו ויברכו וישבחו ויפארו וירוממו ויעריצו ויקדישו וימליכו את שמך מלכנו. כי כל פה לך יודה, וכל לשון לך תשבע, וכל עין לך תצפה, וכל ברך לך תכרע, וכל קומה לפניה תשתחנה, וכל הלכות יראה, וכל קרב וקליות יזמרו לשמך. כדבר שכתוב, כל עצמתי תאמרנה, יי מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו. מי ידמה לך ומי ישונה לך ומי יערה לך האל הגדול, הגבור והנורא, אל עליון, קנה שמים וארץ. נהללך ונשבחה ונפארה ונברך את שם קדשך, כאמור: לדוד, ברכי נפשי את ה' וכל קרבי את שם קדשו. האל בתעצמות עזה, הגדול בכבוד שמך, הגבור לנצח והנורא בנוראותיה, המלך היושב על כסא רם ונשא.

"Who save the poor from one stronger than he, the poor and the needy from one who would rob him!" Who can be likened to You, who is equal to You, who can be compared to You, the great, mighty, awesome G-d, G-d most high, Possessor of heaven and earth! We will laud You, praise You and glorify You, and we will bless Your holy Name e, as it is said: "[A Psalm] by David; bless the L-rd, O my soul, and all that is within me [bless] His holy Name." You are the Almighty G-d in the power of Your strength; the Great in the glory of Your Name; the Mighty forever, and the Awesome in Your awesome deeds; the King who sits upon a lofty and exalted throne.

שוכן He who dwells for eternity, lofty and holy is His Name. And it is written: "Sing joyously to the L-rd, you righteous; it befits the upright to offer praise." By the mouth of the upright You are exalted; by the lips of the righteous You are blessed; by the tongue of the pious You are sanctified; and among the holy ones You are praised.

In the assemblies of the myriads of Your people, the House of Israel, Your Name, our King, shall be glorified with song in every generation. For such is the obligation of all creatures before You, L-rd, our G-d and G-d of our fathers, to thank, to laud, to praise, to glorify, to exalt, to adore, to bless, to elevate and to honor You, even beyond all the words of songs and praises of David son of Yishai, Your anointed servant.

And therefore, may Your Name be praised forever, our King, the great and holy G-d and King in heaven and on earth. For to You, L-rd, our G-d and G-d of our fathers, forever befits song and praise, laud and hymn, strength and dominion, victory, greatness and might, glory, splendor, holiness and sovereignty; blessings and thanksgivings to Your great and holy Name; from the beginning to the end of the world You are Almighty G-d. Blessed are You, L-rd, Almighty G-d, King, great and extolled in praises, G-d of thanksgivings, L-rd of wonders, Creator of all souls, Master of all creatures, who takes pleasure in songs of praise; the only King, the Life of all worlds.

One should immediately recite the blessing on the forth cup of grape juice.

Blessed are You, L-rd, our G-d, King of the universe, who creates the fruit of the vine.

Drink the forth cup while reclining to the left.

The after-blessing on the grape juice is now recited. On Friday night, add the text in the shaded area.

Blessed are You, L-rd our G-d, King of the universe for the vine and the fruit of the vine, for the produce of the field, and for the precious, good and spacious land which You have favored to give as an heritage to our fathers, to eat of its fruit and be satiated by its goodness. Have mercy, L-rd our G-d, on Israel Your people, on Jerusalem Your city, on Zion the abode of Your glory, on Your altar and on Your Temple. Rebuild Jerusalem, the holy city, speedily in our days, and bring us up into it, and make us rejoice in it, and we will bless You in holiness and purity (May it please You to strengthen us on this Shabbat day) and remember us for good on this day of the Festival of Matzot. For You, L-rd, are good and do good to all, and we thank You for the land and for the fruit of the vine. Blessed are You, L-rd, for the land and for the fruit of the vine.

שוכן עד מרום וקדוש שמו. וכתוב: רננו צדיקים ביי, לישרים נאנה תהלה. בפי ישרים תתהלל, ובדברי צדיקים תתברך, ובלשון חסידים תתרום, ובקרב קדושים תתקדש.

ובמקהלות רבבות עמך בית ישראל ברנה יתפאר שמו, מלכנו, בכל דור ודור, שכן חובת כל היצורים לפניך, יי אלהינו ואלהי אבותינו, להודות להלל לשבח, לפאר לרום להדר לברך, לעלה ולקלס על כל דברי שירות ותשבחות דוד בן ישי עבדך משיחך.

ובכן ישתבח שמו לעד מלכנו, האל המלך הגדול והקדוש בשמים ובארץ, כי לך נאנה, יי אלהינו ואלהי אבותינו לעולם ועד, שיר ושבחה, הלל וזמרה, עז וממשלה, נצח, גזלה וגבורה, תהלה ותפארת, קדושה ומלכות, ברכות והודאות לשמו הגדול והקדוש, ומעולם עד עולם אתה אל. ברוך אתה יי, אל מלך גדול ומהולל בתשבחות, אל ההודאות, אדון הנפלאות, בורא כל הנשמות, רבון כל המעשים, הבוסר בשירי זמרה, מלך יחיד חי העולמים.

ברוך אתה יי, אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, על הגפן ועל פרי הגפן, על תנובת השדה ועל ארץ חמדה טובה ורחבה שרצית והנחת לאבותינו לאכול מפריה ולשבץ מטובה. רחם נא יי אלהינו על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל מזבחתך ועל היכלך ובנה ירושלים עיר הקדש במהרה בימינו והעלנו לתוכה ושמחנו בה ונברכה בקדושה ובטהרה (ורצה והחליצנו ביום השבת הזה) וזכרנו לטובה ביום חג המצות הזה, כי אתה יי טוב ומטיב לכל, ונודה לך על הארץ ועל פרי הגפן. ברוך אתה יי, על הארץ ועל פרי הגפן.

NEXT YEAR IN JERUSALEM!

לשנה הבאה בירושלים!